

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία

04 / 20

28 Ιανουαρίου 2021

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Προοπτικές εξόδου από την κρίση, αλλά οι προκλήσεις παραμένουν

- Η πανδημία προκαλεί στην παγκόσμια οικονομία όχι απλώς μια πολύ έντονη διαταραχή, αλλά μια βαθιά κρίση.
- Παρά τις γενικά θετικές εξελίξεις στο μέτωπο των εμβολίων, ισχυρές αβεβαιότητες παραμένουν για την τελική εξέλιξη της υγειονομικής κρίσης.
- Το ότι αρχίζει να φαίνεται το τέλος της κρίσης δεν σημαίνει πως αυτό είναι κοντά, ούτε ότι η πορεία προς τα εκεί είναι προδιαγεγραμμένη.
- Μόλις διαφανεί το τέλος του υγειονομικού προβλήματος, αναμένεται έκρηξη ζήτησης, αλλά η επίδρασή της κάθε άλλο παρά ομοιόμορφη θα είναι. Τομείς δραστηριότητας θα υποχωρήσουν έντονα και άλλοι θα αναπτυχθούν κατακόρυφα.
- Κράτη, επιχειρήσεις και νοικοκυριά θα κληθούν να διαχειριστούν πολύ υψηλά χρέη, διατηρώντας κατά το δυνατό την αξιοπιστία τους.
- Σε αυτό συνηγορεί η εμπειρία από προηγούμενες κρίσεις, τις οποίες ακολούθησαν περίοδοι ισχυρής ανάπτυξης. Στη βάση της δυναμικής είναι δύο παράγοντες, η πορεία της παραγωγικότητας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Προοπτικές εξόδου από την κρίση, αλλά οι προκλήσεις παραμένουν

- Η κρίση λειτούργησε ως επιταχυντής εξελίξεων στην τεχνολογία και τη διοίκηση επιχειρήσεων και δημόσιων μονάδων.
- Παρά την ανησυχητική συσσώρευση χρεών, οι παρεμβάσεις των κρατών και κεντρικών τραπεζών εμφανίζονται αξιόπιστες.
- Η τρέχουσα χρονιά θα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την ελληνική οικονομία. Καθοριστικό το αν θα έχει τεθεί υπό έλεγχο το υγειονομικό πρόβλημα στην Ευρώπη νωρίς την άνοιξη, όμως η προσδοκία για τουριστικά έσοδα που θα ξεπερνούν το μισό από όσο ήταν πριν την κρίση είναι αισιόδοξη.
- Σημαντικό τμήμα επιχειρήσεων θα βρεθεί σε σημαντική πίεση, γιατί τα χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά τους καθιστούν δυσχερή τη χρηματοδότηση στη συνέχεια ή γιατί η ζήτηση θα μειώνεται.
- Σταδιακά, τα δημοσιονομικά ελλείμματα, που στήριξαν επιχειρήσεις και νοικοκυριά, θα πρέπει να αντιστρέφονται.
- Ταμείο Ανάκαμψης: οι πόροι είναι σκόπιμο να χρησιμοποιηθούν κυρίως για δομικές αλλαγές που θα εκφράσουν ένα νέο υπόδειγμα μιας περισσότερο ανοικτής οικονομίας.

Διεθνές περιβάλλον: Ελαφρώς μικρότερη ύφεση το 2020 και ταχύτερη ανάκαμψη το 2021

- Η **πανδημία COVID-19** συνεχίζει να ασκεί ισχυρές πιέσεις στην οικονομική δραστηριότητα παγκοσμίως,
  - **Αποκλιμάκωση** ισχυρής ύφεσης το β' τρίμηνο στα επόμενα τρίμηνα, με εμπόδια
Γ' τριμ. 2020: Μεταβολή ΑΕΠ -3,9% στις χώρες ΟΟΣΑ, από -11,6% το β' τρίμ.
  - Νέα κλιμάκωση αβεβαιότητας από τη **δεύτερη έξαρση** του ιού το δ' τριμ. 2020 που παραμένει σε εξέλιξη → επιδίωξη αναχαίτησης με επέκταση παρεμβάσεων πολιτικής (ΕΕ, ΗΠΑ, Ιαπωνία)
  - Βελτίωση προοπτικών από τη χορήγηση του **εμβολίου** και την ανακάλυψη **φαρμάκων**
  - Τα **μέτρα στήριξης** στις αναπτυσσόμενες οικονομίες συμβάλλουν σημαντικά στην ανάσχεση των συνεπειών της πανδημίας, διογκώνοντας ωστόσο το δημόσιο χρέος
  - Αδυναμία **αναπτυσσόμενων χωρών** να εφαρμόσουν αντίστοιχες πολιτικές
  - Έντονη κλιμάκωση ανάπτυξης σε **Κίνα** (+4,9% το γ' τρίμ., +6,5% το δ' τρίμ.) → οδηγεί την παγκόσμια ανάκαμψη
- Πρόβλεψη ΔΝΤ για **παγκόσμια ύφεση 3,5% το 2020** (0,3% μικρότερη από την πρόβλεψη Οκτωβρίου 2020), με ανάκαμψη 5,5% το 2021

Διεθνές περιβάλλον: προκλήσεις μεσοπρόθεσμα

Παγκοσμίως

- Ταχύτητα παραγωγής και διάθεσης των εμβολίων
- Αντιμετώπιση μεταλλάξεων του COVID-19
- Διαφορές σε ταχύτητα και ποιότητα ανάκαμψης μεταξύ χωρών
- Υλοποίηση παρεμβάσεων πολιτικής και βιωσιμότητα ιδιωτικού και δημόσιου χρέους

Ευρώπη

- Διασφάλιση ισορροπημένης προόδου ως προς τον εμβολιασμό στην ΕΕ
- Υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης των οικονομιών (π.χ. Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Πολυετής Προϋπολογισμός 2021-2027)
- Ενδεχόμενο νέας κρίσης χρέους από επιβαρυμένα δημοσιονομικά ισοζύγια
- Υλοποίηση συναινετικού Brexit από την ΕΕ, κατόπιν συμφωνίας στο τέλος του 2020

Ελλάδα: Συνεχίζεται η ισχυρή ύφεση το γ' τρίμ. 2020, λόγω κατακόρυφης πτώσης του Τουρισμού

ΑΕΠ γ' τρίμ. 2020: -11,7%, έναντι -14,2% στο β' τρίμ. '20 και +1,2% στο γ' τρίμ. '19. Η ευρύτερη υποχώρηση στην Ευρωζώνη (Μ.Ο.: -4,3%)

Ιαν.-Σεπτ. '20: ύφεση 8,5%, αντί αύξησης 1,8% το 2019

Σημαντικότερες μεταβολές στις συνιστώσες του ΑΕΠ (γ' τρίμ.):

- Έντονη πτώση εξαγωγών κατά 44,9% λόγω lockdown στον τουρισμό (από +9,9% το 2019)
  - Κυρίως από καθίζηση των εξαγωγών υπηρεσιών (-80,0%, από +16,6%). Ανθεκτικότητα εξαγωγών αγαθών (+3,5%, σε συνέχεια +5,6%)
  - Πολύ μικρότερη μείωση εισαγωγών (-6,4%, από +3,3%), που επιδείνωσε το εξωτερικό ισοζύγιο
- Μικρή αύξηση καταναλωτικών δαπανών νοικοκυριών, +1,0% (κατόπιν +1,5% πρόπερσι)
  - Διεύρυνση καταναλωτικών δαπανών του Δημοσίου λόγω μέτρων στήριξης και έκτακτων προσλήψεων (+4,4%, από -1,2%)
- Ισχυρή αύξηση επενδύσεων 31,5%, αποκλειστικά από διεύρυνση αποθεμάτων (+€2,2 δισεκ.), κατόπιν υποχώρησης πριν ένα χρόνο (-8,8%)
  - Ο σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου ήταν αμετάβλητος (-0,3%), όπως στο γ' τρίμ. 2019 (+0,3%)
  - Αύξηση επενδύσεων παγίου κυρίως σε κατοικίες (+20,2%) και λοιπές κατασκευές (+4,1%), όπου υπεισέρχεται το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων → περιλαμβάνει μεταβιβάσεις λόγω COVID-19

Κρατικός Προϋπολογισμός: Συνεχίζεται η υστέρηση έναντι στόχων στο ενδεκάμηνο, λόγω πανδημίας

- **Ισοζύγιο Κρ. Προϋπολογισμού: έλλειμμα €18,3 δισεκ., έναντι στόχου ελλείμματος €2,1 δισεκ.**
- **Πρωτογενές αποτέλεσμα: έλλειμμα €13,7 δισεκ., έναντι στόχου πλεονάσματος €2,3 δισεκ.**
- Υστέρηση ως προς το στόχο κυρίως από περισσότερες δαπάνες (+€9,9 δισεκ.) λόγω:
  - Περισσότερων μεταβιβάσεων (+€8,3 δισεκ.), στο πλαίσιο μέτρων στήριξης νοικοκυριών και από επικουρικές συντάξεις
  - Μεγαλύτερων δαπανών ΠΔΕ για στήριξη επιχειρήσεων-αυτοαπασχολούμενων (επιστρεπτέα προκαταβολή, αποζημίωση ειδικού σκοπού +€2,8 δισεκ.).
- **Λιγότερα έσοδα (-€6,3 δισεκ.) από:**
  - Χαμηλότερες εισπράξεις φόρων (-€6,3 δισεκ.) και λιγότερες μεταβιβάσεις (-€1,7 δισεκ.)

Κρατικός Προϋπολογισμός 2021

- **Ισοζύγιο Κρ. Προϋπολογισμού 2021: στόχος ελλείμματος €14,7 δισεκ. (8,6% του ΑΕΠ), από €20,2 δισεκ. πέρυσι (12,4% του ΑΕΠ)**
- **Πρωτογενές αποτέλεσμα: έλλειμμα €9,0 δισεκ. ή 5,2% του ΑΕΠ, από €14,4 δισεκ. το 2020 (8,8% του ΑΕΠ)**
- Βελτίωση ισοζυγίου κυρίως από ενίσχυση εσόδων (+€3,36 δισεκ.):
  - Έσοδα ΦΠΑ (+€1,47 δισεκ.), φορολογία νομικών προσώπων (+€830 εκατ.), πωλήσεις παγίων (+€305 εκατ.)
- Αλλά και περιστολή δαπανών (-€2,15 δισεκ.):
  - Μείωση μεταβιβάσεων κατά €5,75 δισεκ. και αγορών αγαθών-υπηρεσιών κατά €620 εκατ., αλλά και έντονα αυξημένες πιστώσεις υπό κατανομή (+€6,98 δισεκ.), για πιθανά πρόσθετα μέτρα λόγω COVID-19

Τάσεις σε βραχυχρόνιους δείκτες δραστηριότητας

Βιομηχανία

- Μείωση βιομηχανικής παραγωγής στο ενδεκάμηνο του 2020 κατά 2,2%, αντί οριακής υποχώρησης 0,5% το 2019
- Ευρωζώνη (γ' τρίμ.): -6,4%, αντί -1,1% ένα έτος νωρίτερα.

Κατασκευές

- Κάμψη στις Κατασκευές το τρίτο τρίμηνο κατά 3,0%, σε συνέχεια εντονότερης πτώσης 8,5% πρόπερσι
- Μείωση 19,5% στα Οικοδομικά Έργα το γ' τρίμηνο (από -3,4% το 2019). Απώλειες και στα Έργα Πολιτικού Μηχανικού: -1,3%, σε συνέχεια -4,0%.

Τουρισμός

- Κατακρήμιση δραστηριότητας στον τομέα του Τουρισμού. Απώλειες 63,3% στο εννεάμηνο του 2020, αντί οριακής αύξησης το 2019 (+0,7%).

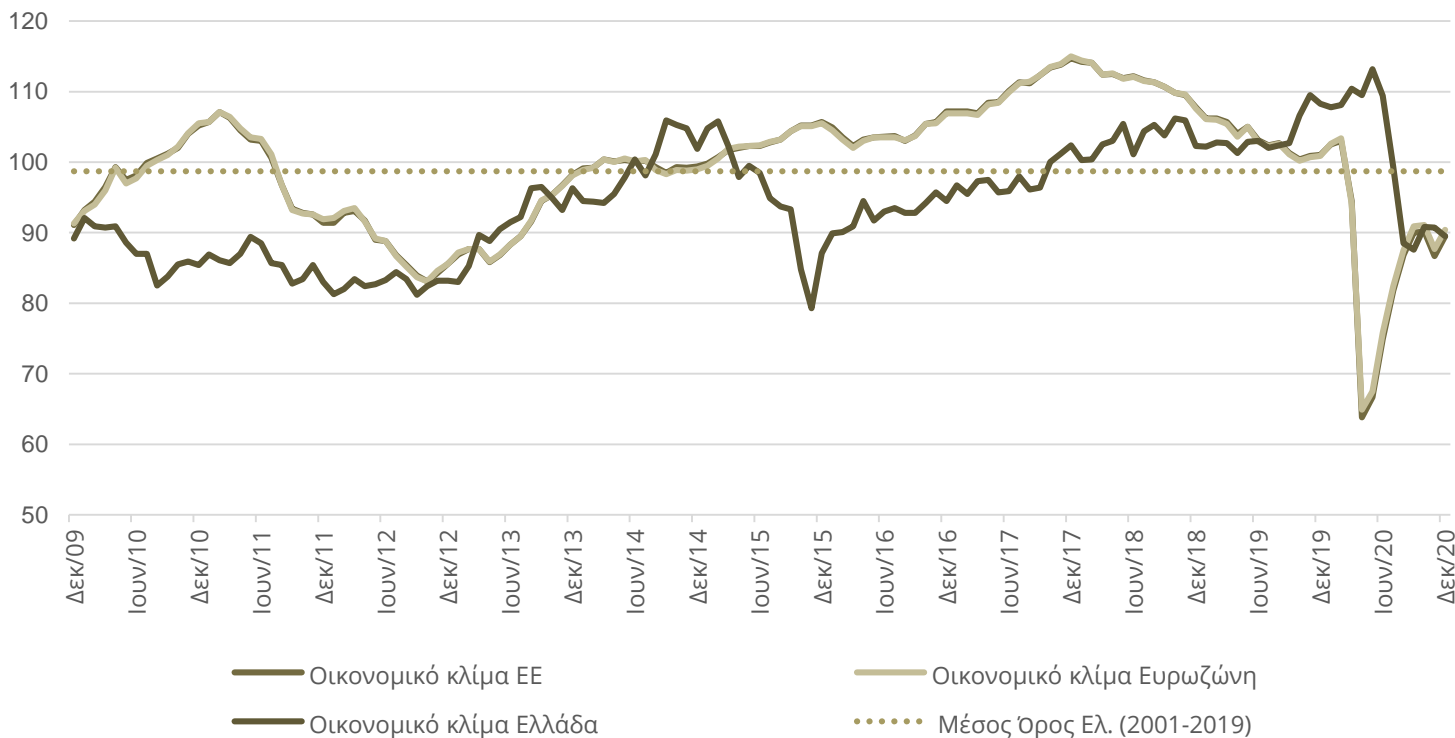
Λιανικό Εμπόριο

- Υποχώρηση δείκτη όγκου κατά 2,8% στο δεκάμηνο του 2020, αντί οριακής πτώσης 0,8% το 2019

Μικρή ενίσχυση Δείκτη Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα το δ' τρίμ. 2020 σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο (91,6 από 90,3 μον.)

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

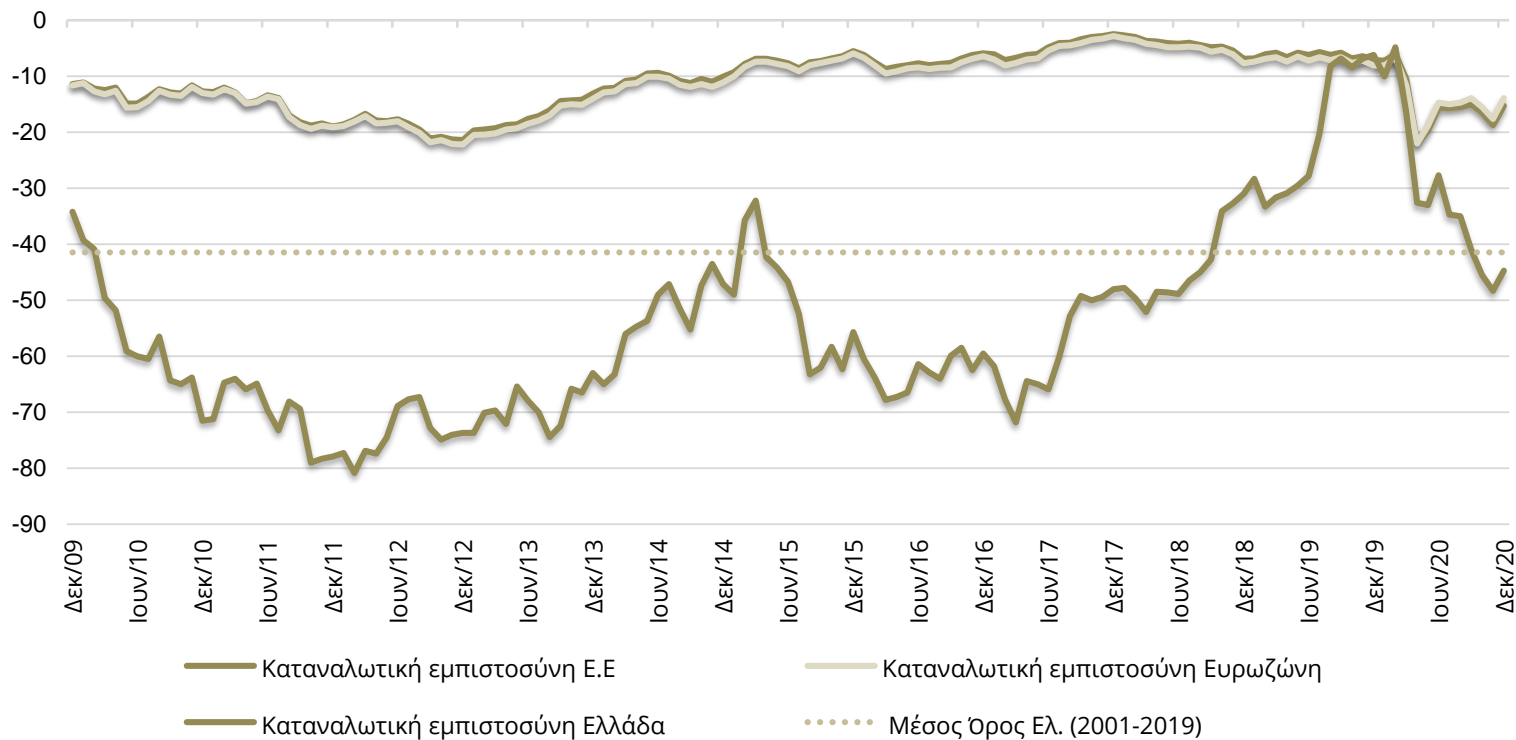

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Κάμψη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης το δ' σε σχέση με το γ' τρίμ. (-46,2 μον. από -36,9 μον.). Σε επίπεδο αισθητά χαμηλότερο από το περυσινό (-7,1)

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

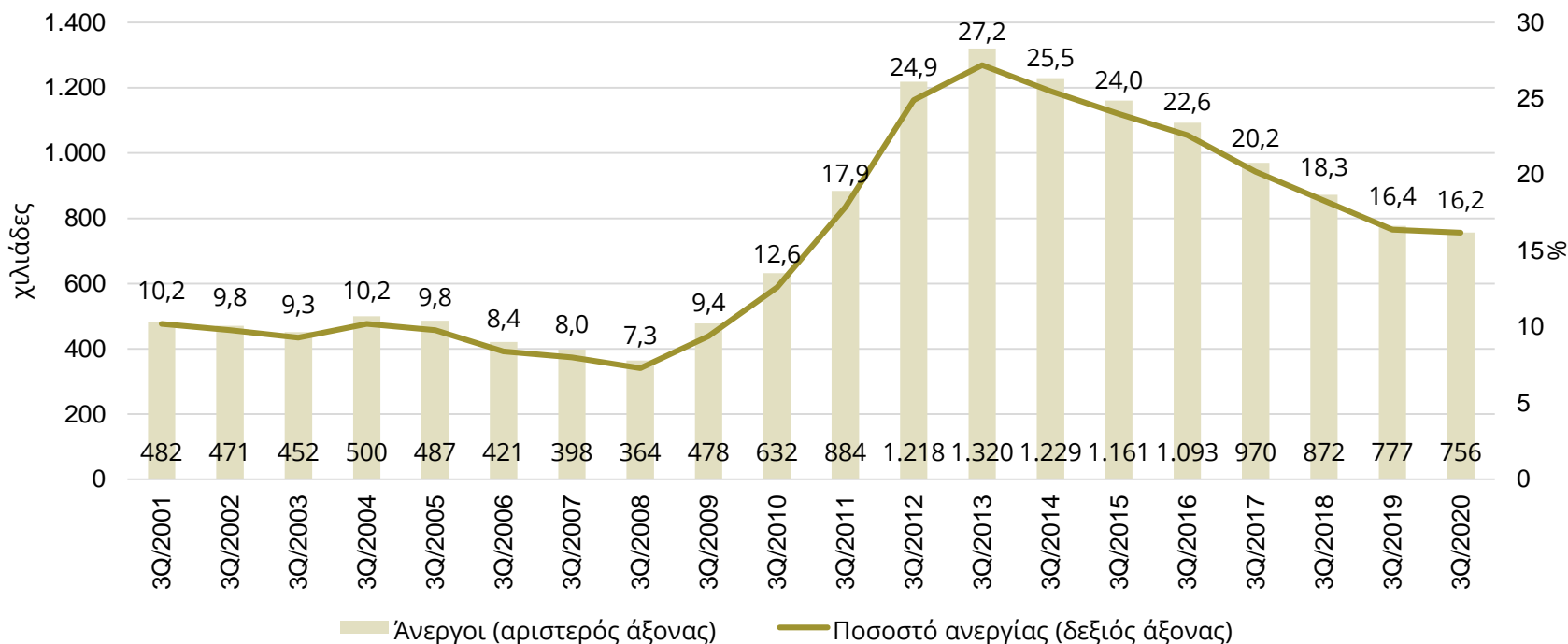

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Νέα, οριακή μείωση ανεργίας το γ' τρίμ. 2020, έναντι του γ' τρίμ. 2019 όσο και του β' τρίμ. 2020

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

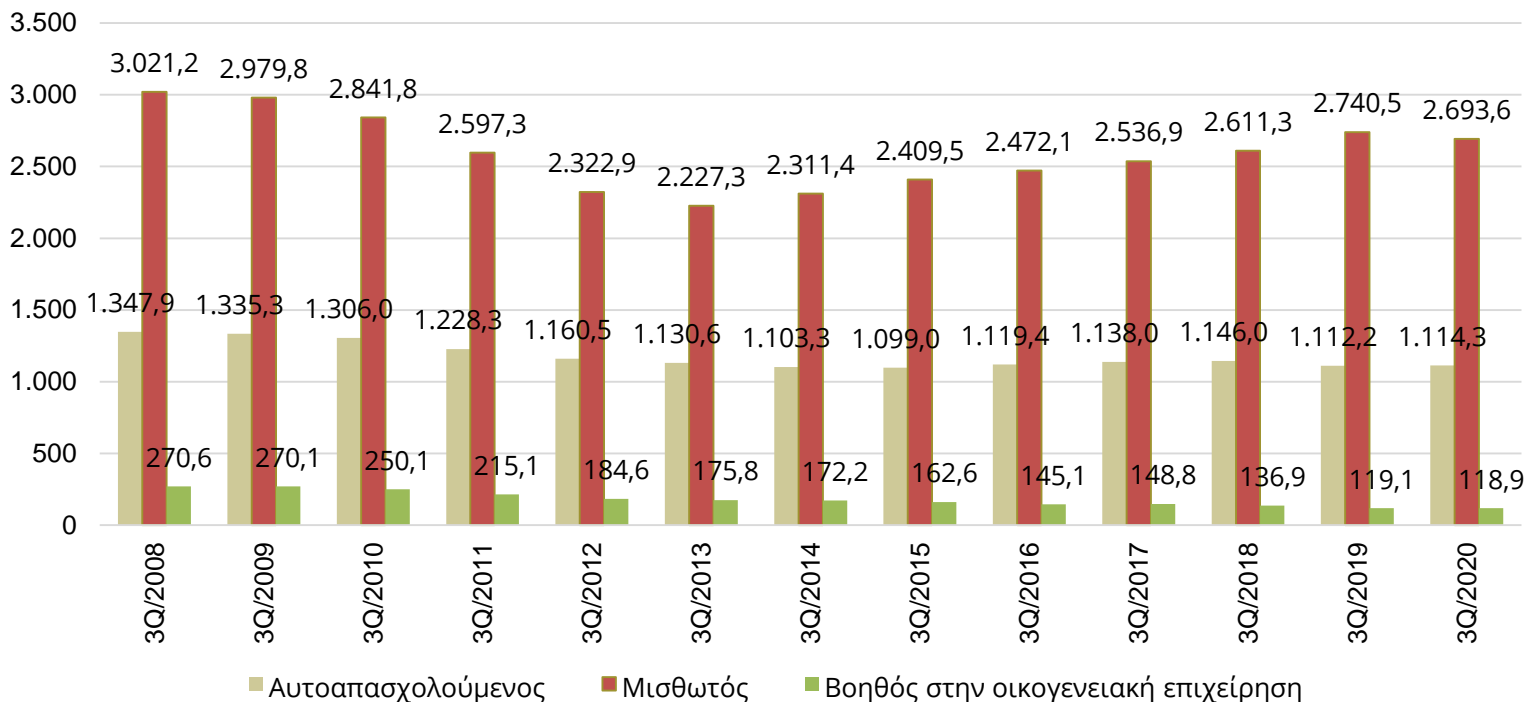
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Μείωση ποσοστού ανεργίας το γ' τρίμ. 2020 σε 16,2%, από 16,4% το γ' τρίμ. 2019 και 16,7% το β' τρίμ. 2020
- Αύξηση απασχόλησης το γ' τρίμ. σε μόλις 8 κλάδους, ως αποτέλεσμα της πανδημίας και των μέτρων στήριξης. Ενδεικτικά: Υγεία-κοινωνική μέριμνα (+29,6 χιλ.), Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο (+21,3 χιλ.), Δημόσια διοίκηση (+17,4 χιλ.).
- Μείωση απασχόλησης σε 12 κλάδους. Ενδεικτικά: Πρωτογενής τομέας (-44,9 χιλ.), Τουρισμός (-33,2 χιλ.), Μεταποίηση (-12,0 χιλ.).

Μείωση μισθωτών και αύξηση αυτοαπασχολούμενων το γ' τρίμ. 2020, σε σχέση με ένα χρόνο πριν

Εξέλιξη απασχόλησης με βάση τη θέση στο επάγγελμα

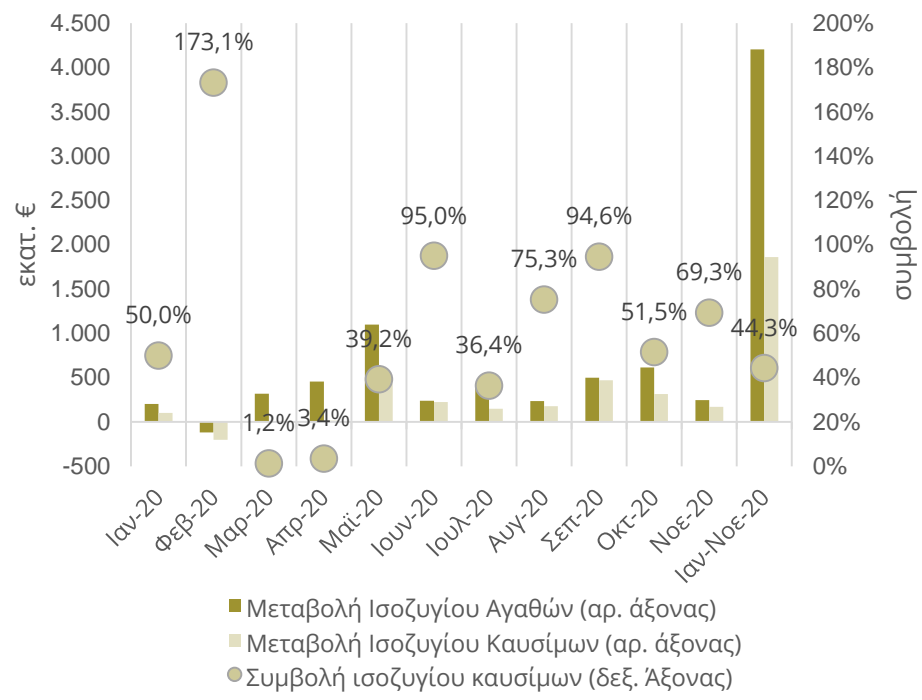
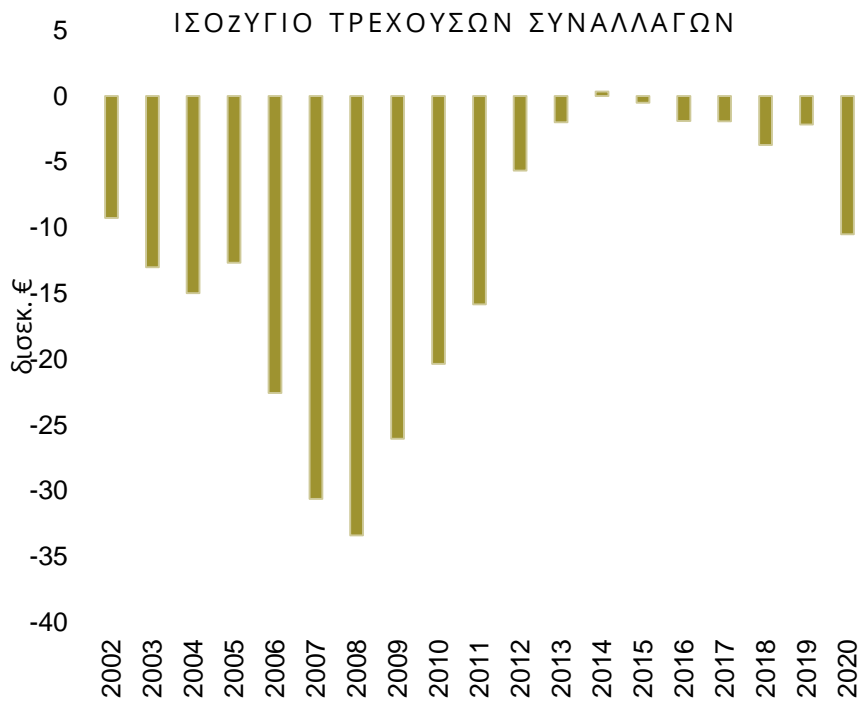
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

➤ Το γ' τρίμ. του 2020 σε σχέση με το γ' τρίμ. 2019 ο αριθμός των μισθωτών περιορίστηκε κατά 46,9 χιλ. ή 1,7% (στους 2.693,6 χιλ.), ενώ ο αριθμός των αυτοαπασχολούμενων αυξήθηκε οριακά, κατά 2,1 χιλ. ή κατά 0,2% (στους 1.114,3 χιλ.).

Εκτόξευση ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών το 11-μηνο του 2020, στα €10,5 δισεκ. από €2,1 δισεκ.

Συμβολή καυσίμων 45% στη διόρθωση ελλείμματος στο Ισοζύγιο Αγαθών

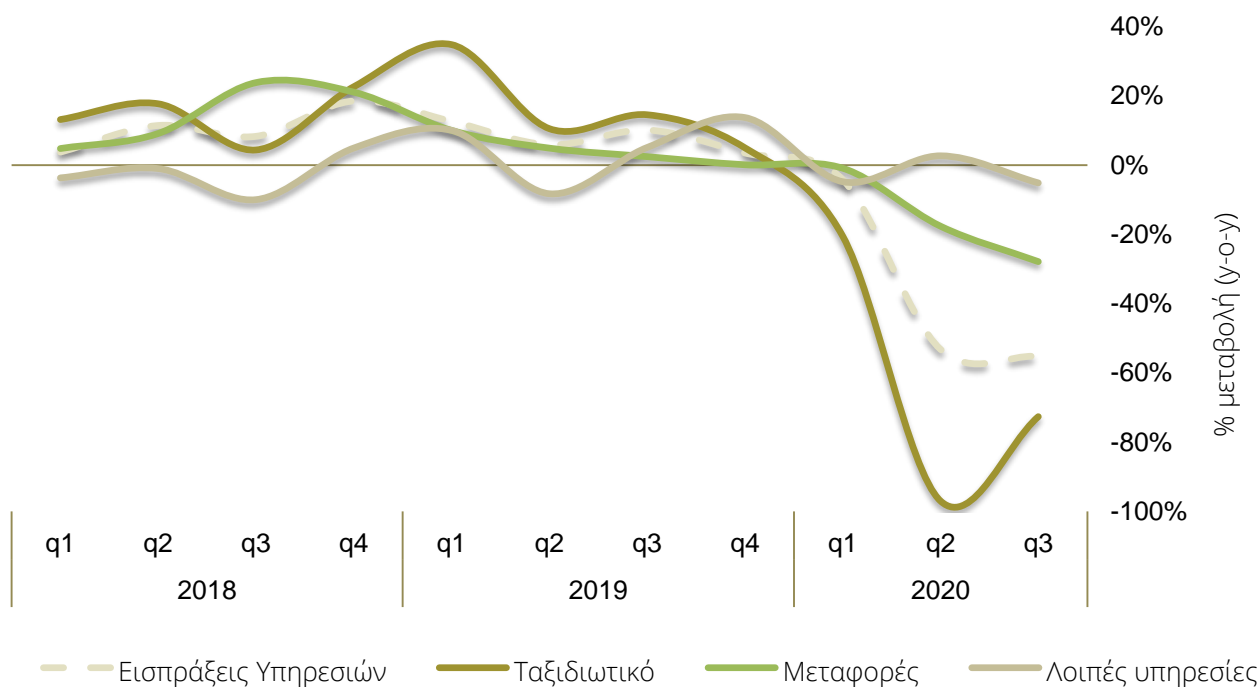

Πηγή: ΤτΕ

- Στο 1/3 του επιπέδου του 2019 το πλεόνασμα Υπηρεσιών: €7,0 δισεκ., (έναντι €20,2 δισεκ.) με πτώση των εισπράξεων από Τουρισμό κατά 76,3%
- Μερική αντιστάθμιση από συρρίκνωση του ελλείμματος στο Ισοζύγιο Αγαθών, κατά €4,2 δισεκ.
- Βελτίωση Ισοζυγίου Αγαθών και από μείωση τιμών και ζήτησης καυσίμων: Πτώση διεθνών τιμών του πετρελαίου κατά 33% την περίοδο Ιαν.-Νοε. 2020

1 στους 5 ταξιδιώτες το 2019 ήρθε το 2020 στην Ελλάδα (9μηνο) Μείωση τουριστικών εισπράξεων Ιαν.-Σεπτ. 77,3%, στα €3,6 δισεκ.

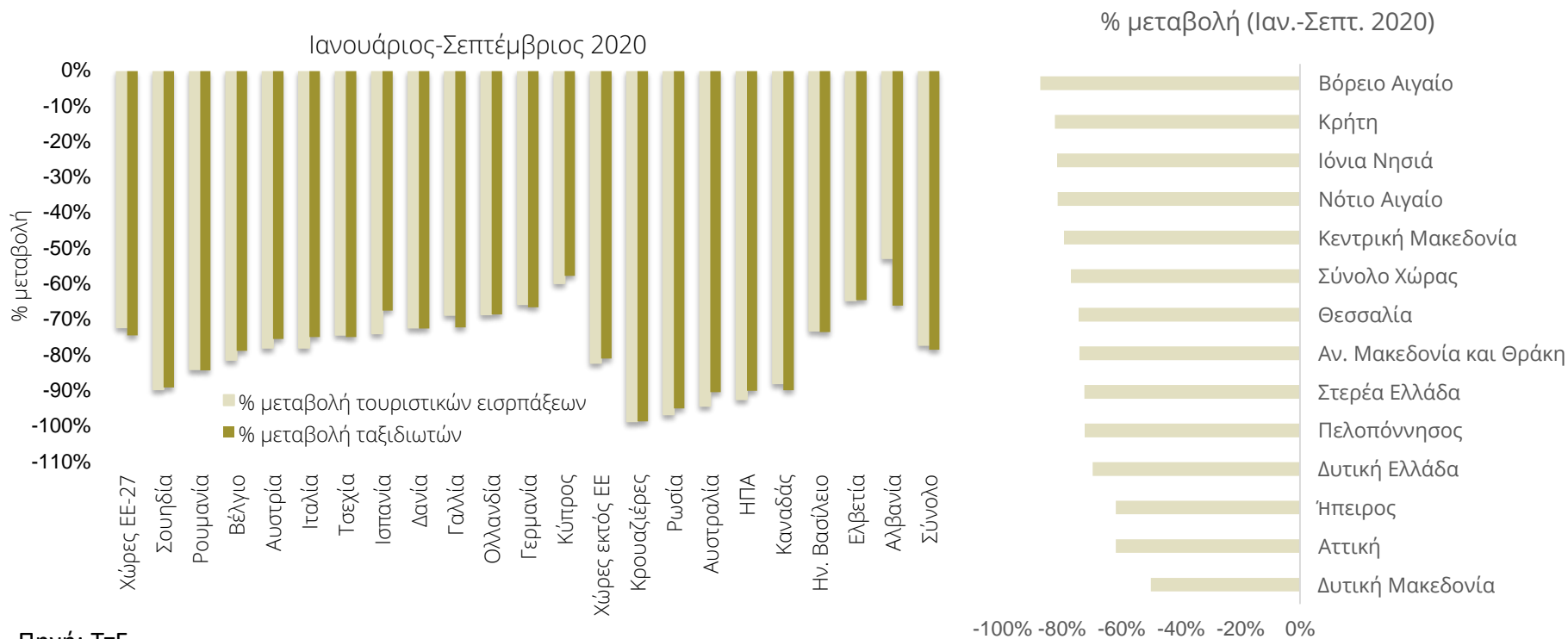
Πηγές: ΓΤΕ, ΕΛΣΤΑΙ.

- Μηδενισμός σχεδόν των εισπράξεων από τουριστικές υπηρεσίες στο β' τρίμηνο του 2020, λόγω περιοριστικών μέτρων. Μικρή διόρθωση πτώσης στο γ' τρίμηνο (-72,6%)
- Μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση: -13,6%, στα €63 από €73
- Εν μέρει αντισταθμίστηκε από διεύρυνση της μέσης διάρκειας παραμονής κατά 17,5%, στις 8,1 ημέρες έναντι 6,9 ημέρων πρόπερσι
- Οι εισπράξεις από μεταφορικές και λοιπές υπηρεσίες μειώθηκαν σαφώς ηπιότερα: -27,8% και -5,1% αντίστοιχα

Μεγαλύτερη υποχώρηση τουριστικών εισπράξεων από χώρες εκτός ΕΕ, λόγω ταξιδιωτικών περιορισμών σε αυτές

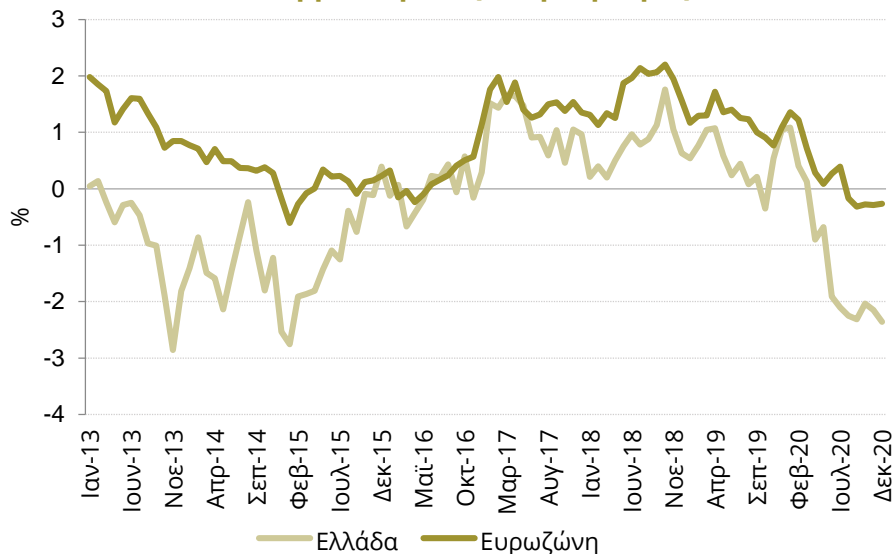
Πηγή: ΤτΕ

- Οι ταξιδιώτες και οι εισπράξεις από χώρες εκτός ΕΕ μειώθηκαν στο εννεάμηνο κατά 81% και 82% αντίστοιχα. Εντονότερη πτώση από Ρωσία και Αυστραλία
- Στις χώρες της ΕΕ η υποχώρηση ήταν ηπιότερη: μείωση ταξιδιωτών 75% και εισπράξεων 72%
- Μεγαλύτερη πτώση εισπράξεων στις νησιωτικές περιφέρειες, αύξηση μεριδίου στην Αττική (στο 26% από 16% το 2019)

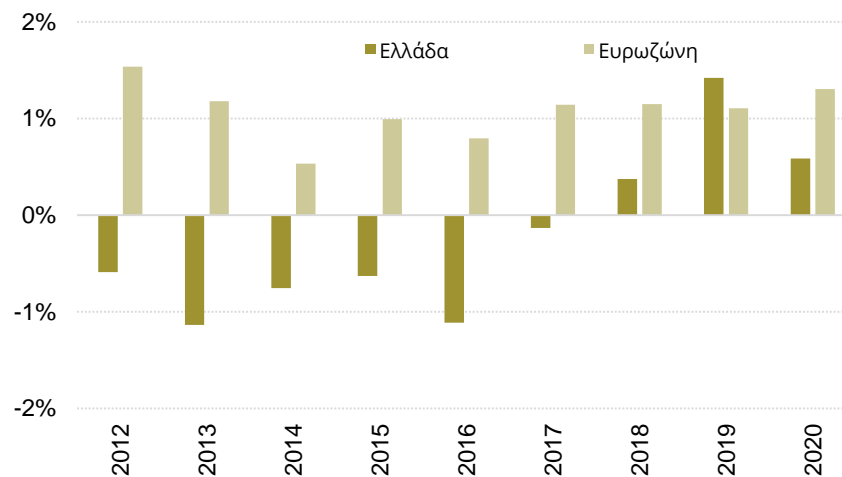

Αντιπληθωρισμός το 2020, κυρίως λόγω αρνητικής επίδρασης έμμεσης φορολογίας

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους

Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Eurostat

Ευρωζώνη: Ηπιότερος ο πληθωρισμός σε σύγκριση με το 2019, στο 0,3% από 1,2%

Ελλάδα: σε αρνητικό πεδίο τιμών ο ρυθμός μεταβολής του εγχώριου ΔΤΚ: -1,3%, έναντι 0,5% το 2019

- Αρνητική επίδραση από μείωση έμμεσων φόρων (-1,1%), ηπιότερη από ενεργειακά αγαθά (-0,8%). Τόνωση της εγχώριας ζήτησης - λοιπών παραγόντων (+0,6%)

Δείκτης Τιμών Παραγωγού (Ιανουάριος - Νοέμβριος 2020): Εξασθένιση κατά 7,2%, έναντι σταθερότητας το 2019, κυρίως λόγω Προϊόντων οπτάνθρακα

Το τραπεζικό σύστημα επιδεικνύει ανθεκτικότητα και στο δεύτερο κύμα της υγειονομικής κρίσης

Προκλήσεις

- Αδύναμη ποιότητα του ενεργητικού (ΜΕΔ, αναβαλλόμενη φορολογία)
- Αναμενόμενη αύξηση των ΜΕΔ λόγω της πανδημίας
- Αδύναμη ζήτηση πιστώσεων για επενδυτικούς σκοπούς

Θετικές εξελίξεις

- Συνέχιση μέτρων τόνωσης ρευστότητας ΕΚΤ με χαμηλό κόστος για τις τράπεζες
- Διαχρονικά χαμηλό κόστος δανεισμού δημόσιου τομέα
- Σημαντική αύξηση ιδιωτικών καταθέσεων
- Αύξηση πιστώσεων προς επιχειρήσεις

Προτεραιότητες

- Επιτάχυνση εφαρμογής συστημικών λύσεων για μείωση των ΜΕΔ, προκειμένου να ενισχυθεί η πιστοδοτική ικανότητα των τραπεζών
- Αναθεώρηση επιχειρηματικών σχεδίων τραπεζών

Συνέχιση **μέτρων στήριξης της ρευστότητας** και κατά το δεύτερο κύμα κρίσης

- ΕΚΤ: τόνωση της πρόσβασης σε φθηνή χρηματοδότηση των τραπεζών και προσωρινή χαλάρωση εποπτικών κανόνων

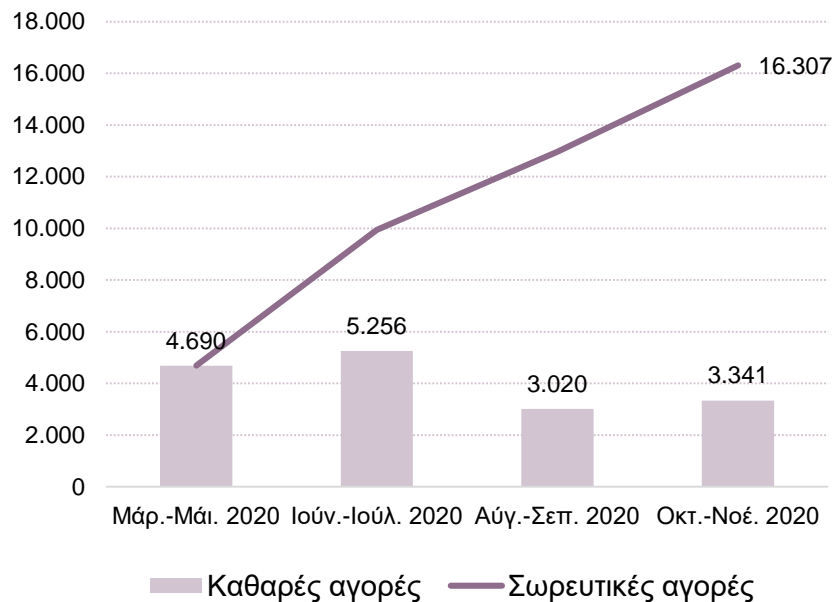
Επέκταση **συστημικών λύσεων για μείωση των ΜΕΔ:**

Προς παράταση και διεύρυνση εγγυήσεων το πρόγραμμα «Ηρακλής»

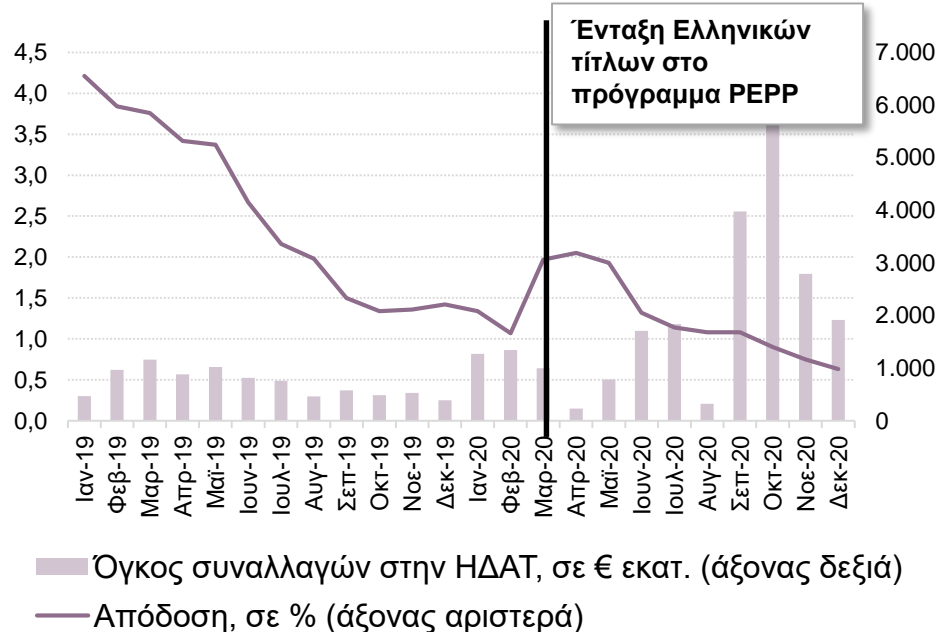
Η προσωρινή ένταξη της Ελλάδας για πρώτη φορά στις «μη συμβατικές» πολιτικές της ΕΚΤ ενίσχυσης της ρευστότητας, έχει θετικές επιδράσεις

Αγορές Ελληνικών κρατικών ομολόγων από το πρόγραμμα ΡΕΡΡ (τοποθετήσεις σε εκατ. €)

Πηγές: ΤτΕ, ΕΚΤ

Απόδοση και όγκος συναλλαγών 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου

- Τονώνει τη **ζήτηση για κρατικά ομόλογα**, μειώνοντας τις αποδόσεις σε διαχρονικά χαμηλά επίπεδα, αυξάνοντας τη ρευστότητά τους και διευκολύνοντας την αναχρηματοδότηση του δημοσίου χρέους
- Μειώνει το **κόστος χρηματοδότησης των τραπεζών**, βελτιώνοντας την κερδοφορία τους και δημιουργώντας περιθώρια για μείωση του κόστους δανεισμού του ιδιωτικού τομέα,
- Η υψηλότερη ρευστότητα σε δημόσιο και τράπεζες βελτιώνει τις **δυνατότητες χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας** προκειμένου να επιταχυνθεί η ανάκαμψη

Σε ιδιαίτερα κρίσιμη καμπή της υγειονομικής κρίσης

Παρατεταμένη δεύτερη έξαρση πανδημίας και εγχωρίως → ισχυρές πιέσεις σε οικονομική δραστηριότητα, αλλά και δημόσια οικονομικά

Περισσότερες επιχειρήσεις σε λειτουργία, μεγαλύτερη κινητικότητα πολιτών σε σχέση με 1^η φάση έξαρσης → μεγαλύτερη προσαρμογή στις συνθήκες

Αβεβαιότητα από μεταβλητότητα επιδημιολογικής κατάστασης – μέτρων προστασίας → δυσχέρεια αποφάσεων από επιχειρήσεις και νοικοκυριά

Προοπτική εξόδου από την κρίση από σχετική σταθεροποίηση επιδημιολογικών δεδομένων και εκκίνηση εμβολιασμού

Προκλήσεις και δυνατότητες προσεχώς

- **Επιτάχυνση εμβολιασμού και αξιοποίησης πόρων για την υγεία**, για έλεγχο-βελτίωση επιδημιολογικής κατάστασης → ταχύτερη χαλάρωση-άρση μέτρων, βελτίωση προσδοκιών, διευκόλυνση λήψης αποφάσεων
- **Επαναλειτουργία οικονομίας, αλλά και θεσμών** (εκπαίδευση, δικαιοσύνη, δημόσια διοίκηση): επιτάχυνση σχεδίου **μεταρρυθμίσεων** (Ενισχυμένη Εποπτεία κ.ά.), για να μην έχει η κρίση και διαρθρωτικό αποτύπωμα
- **Αξιοποίηση πρωτοφανούς πρόσβασης σε ρευστότητα** για ισχυρή ανάκαμψη παραγωγικών επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων (π.χ. επικουρική ασφάλιση)
  - ❖ πρωτοφανής ευκαιρία το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης** για προώθηση απαραίτητων επενδύσεων εκσυγχρονισμού της ελληνικής οικονομίας (ψηφιακή μετάβαση, πράσινη ανάπτυξη, εκσυγχρονισμός δημ. διοίκησης)
  - ❖ χάρη στα **εργαλεία της ΕΚΤ**, δυνατότητες μεγαλύτερης χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας από τις τράπεζες, με πολύ καλύτερους όρους
- **Βιώσιμη δημοσιονομική διαχείριση**: εστίαση σε δαπάνες που βοηθούν ιδιωτικό και δημόσιο τομέα να **προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες**, για να εξέλθουν της κρίσης. Αποφυγή δαπανών που διευρύνουν έλλειμμα και χρέος, χωρίς να ενισχύουν τη δυνατότητα της ελληνικής οικονομίας να δημιουργεί εισόδημα και να συμβάλει στα δημόσια οικονομικά

Διαδικασία μακροοικονομικών προβλέψεων

Βασικό Σενάριο:

δ' τρίμ. 2020 (κοινές υποθέσεις στα 3 σενάρια)

- Κλιμάκωση πιέσεων στην οικονομία από επαναφορά προστατευτικών μέτρων
- Περισσότερες επιχειρήσεις σε λειτουργία, μεγαλύτερη κινητικότητα πολιτών. Μικρή τόνωση Εμπορίου το Δεκέμβριο από έκτακτα μέτρα.
- ΑΕΠ Ευρωζώνης (Ευρ. Επιτροπή): ύφεση 7,8%

2021

- Σταδιακή άρση μέτρων (μέχρι μέσα β' τρίμ.). Χωρίς νέα ισχυρή έξαρση πανδημίας, πιθανές πρόσκαιρες κλιμακώσεις
- Αναστολή λειτουργίας Τουρισμού το α' τρίμ., εν μέρει το β' τρίμ.
- Έσοδα από διεθνείς τουριστικές υπηρεσίες: 45-50% του 2019, από 24% του 2019 πέρυσι
- Εισροές Ευρ. Ταμείου Ανάκαμψης στο β' εξάμ. και επίτευξη-προσέγγιση στόχου (€5,5 δισεκ.)
- •Ανάκαμψη Ευρωζώνης (Ευρ. Επιτροπή): 4,2%

Ευνοϊκό Σενάριο (2021):

- Άρση πλειονότητας μέτρων νωρίς στο β' τρίμ. Χωρίς νέα ισχυρή έξαρση πανδημίας, πιθανές πρόσκαιρες κλιμακώσεις
- Λειτουργία Τουρισμού από νωρίς το β' τρίμ.
- Έσοδα από διεθνείς τουριστικές υπηρεσίες: 55-55% του 2019 (2020: 24%)
- Εισροές Ταμείου Ανάκαμψης το β' εξάμ. και επίτευξη-προσέγγιση στόχου (€5,5 δισεκ.)
- Ανάκαμψη Ευρωζώνης: $\geq 4,2\%$

Δυσμενές Σενάριο (2021):

- Διακύμανση πανδημίας στα τρέχοντα επίπεδα
- Ενδεχόμενη νέα ισχυρή έξαρση (πχ. άνοιξη, φθινόπωρο)
- Υλοποίηση πρόσθετων παρεμβάσεων στήριξης επιχειρήσεων-νοικοκυριών
- Έσοδα από διεθνείς τουριστικές υπηρεσίες: 35-40% του επιπέδου τους το 2019 (2020: 24%), λόγω εμβολιασμών
- Εισροές Ταμείου Ανάκαμψης χαμηλότερες του στόχου (€3,5-4,0 δισεκ.)
- Ανάκαμψη Ευρωζώνης: 3,0-3,5%

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2020 - 2021

Προβλέψεις 2020

- Δημόσια κατανάλωση: +2,5 έως +3,5%
- Ιδιωτική κατανάλωση: -4,5 έως -5,5%
- Επενδύσεις: +10 έως +11%
- Εξαγωγές: -25,5 έως -26,5%
- Εισαγωγές: -6,5 έως -7,5%
- **Ύφεση: 9,0-9,5%**
- Ανεργία: 16,5%
- Αντιπληθωρισμός: 1,2%

Ευνοϊκό Σενάριο 2021

- Δημόσια κατανάλωση: -5,0 έως -7,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +4,0 έως +4,5%
- Επενδύσεις: +20 έως +22%
- Εξαγωγές: +19 έως +22%
- Εισαγωγές: +15%
- **Ανάπτυξη: 5,0 έως 5,3%**
- Ανεργία: 15,0%
- Πληθωρισμός: 0,6 έως 1,0%

Βασικό Σενάριο 2021

- Δημόσια κατανάλωση: -3,0 έως -5,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +2,5% έως +3,5%
- Επενδύσεις: +15 έως +18%
- Εξαγωγές: +15 έως +18%
- Εισαγωγές: +11%
- **Ανάπτυξη: 4,0 έως 4,3%**
- Ανεργία: 15,5 - 16,0%
- Πληθωρισμός: 0,2 έως 0,5%

Δυσμενές Σενάριο 2021

- Δημόσια κατανάλωση: -1,5 έως -2,5%
- Ιδιωτική κατανάλωση: -1,0% έως -1,5%
- Επενδύσεις: -3 έως -6%
- Εξαγωγές: +5 έως +7%
- Εισαγωγές: -2 έως -4%
- **Ανάπτυξη: ≈ 0,5 έως 1,0%**
- Ανεργία: 18,0 - 18,5%
- Αντιπληθωρισμός: -0,5 έως -0,7%

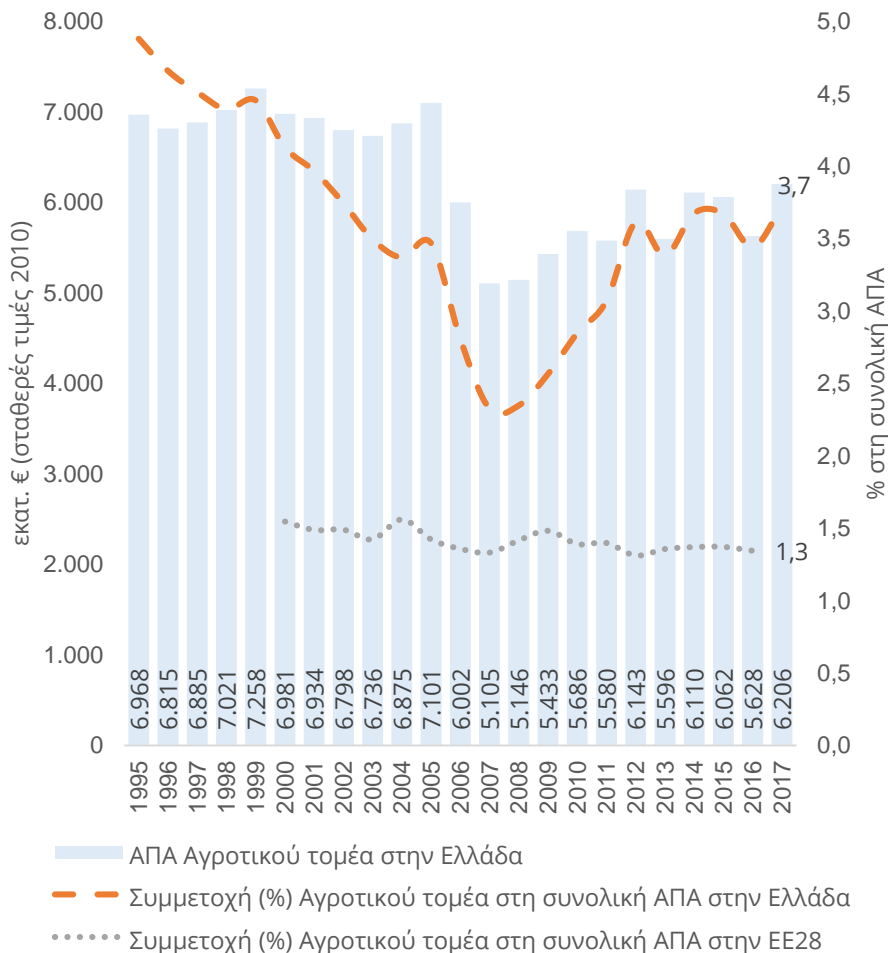
Ειδική μελέτη

**Η συνεισφορά των εισροών στην αγροτική παραγωγή και
το μέλλον του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα**

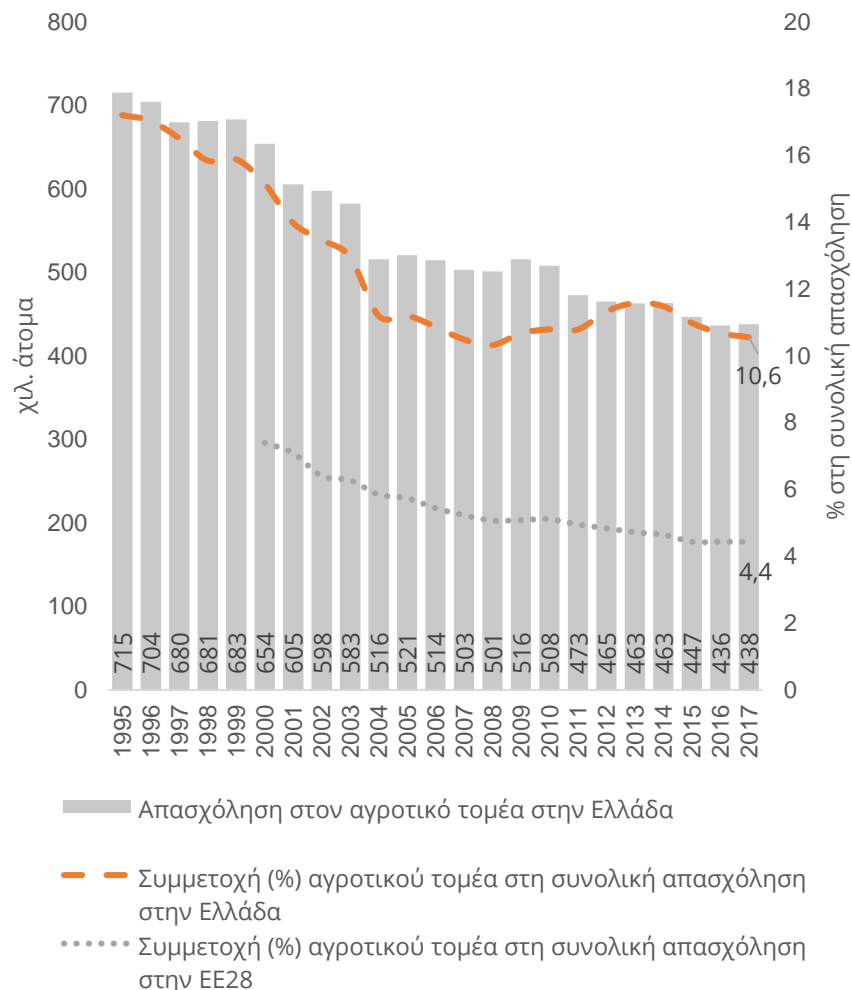
- Εξέταση του **ρόλου και της συνεισφοράς των εισροών στην αγροτική παραγωγή**
- Διερεύνηση της **σημασίας των εισροών στη διαμόρφωση του κόστους της αγροτικής παραγωγής** στην Ελλάδα και άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Διερεύνηση **παραγόντων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγικότητας και της προστιθέμενης αξίας του αγροτικού τομέα**, ενισχύοντας το εισόδημα των αγροτών και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας

Η άμεση συμβολή του αγροτικού τομέα στην ελληνική οικονομία είναι ιδιαίτερα σημαντική και ενισχύθηκε στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης

Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία Αγροτικού τομέα (Γεωργία και Κτηνοτροφία)

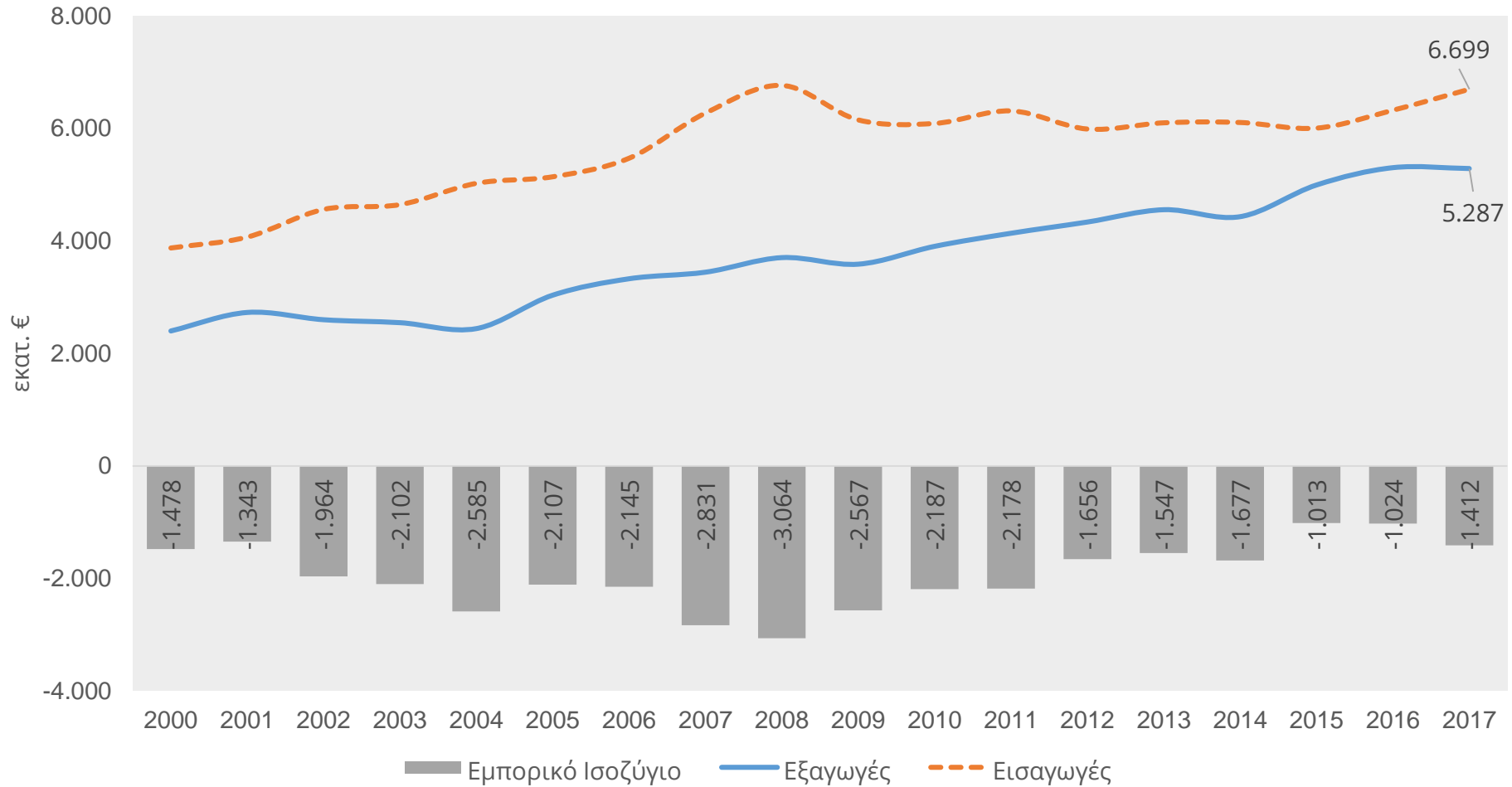
Απασχόληση στον Αγροτικό Τομέα

Ακόμα πιο σημαντική είναι η συμβολή του αγροτικού τομέα στην απασχόληση, παρά τη μακροχρόνια φθίνουσα τάση που καταγράφεται

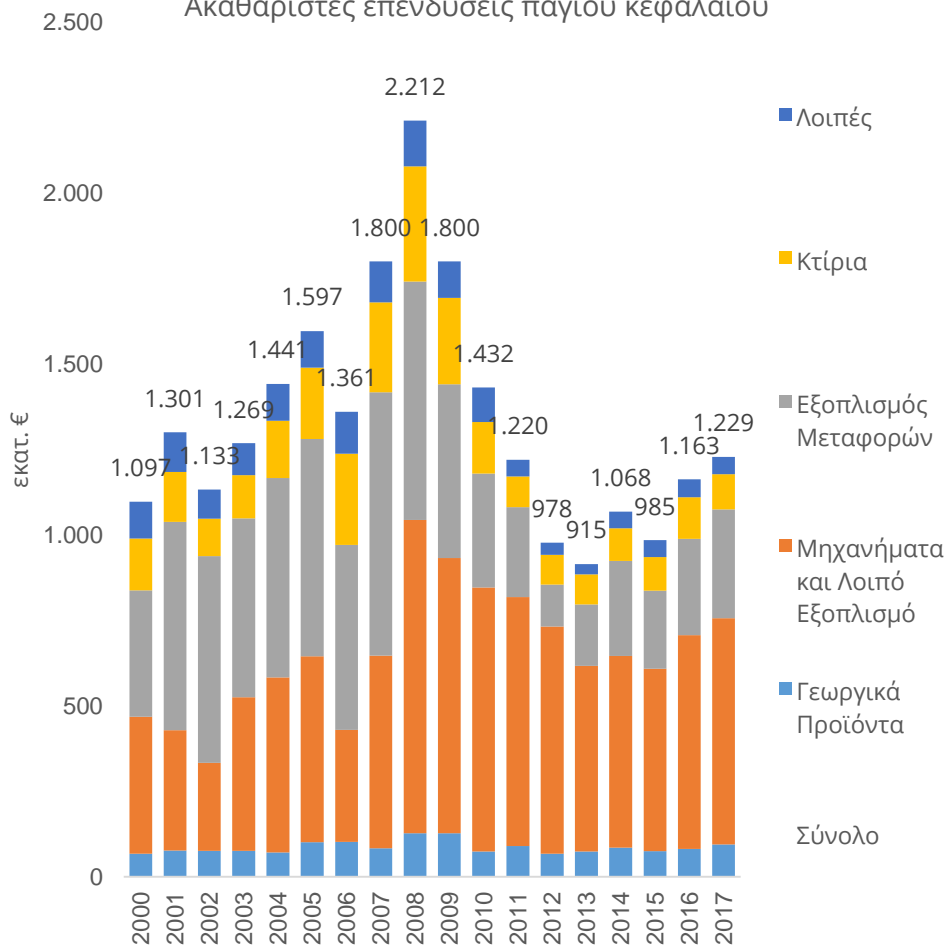
Οι συνολικές εξαγωγές προϊόντων αγροδιατροφής ενισχύθηκαν την τελευταία δεκαετία, περιορίζοντας το σχετικό εμπορικό έλλειμμα

Εξωτερικό Εμπόριο Προϊόντων Αγροδιατροφής

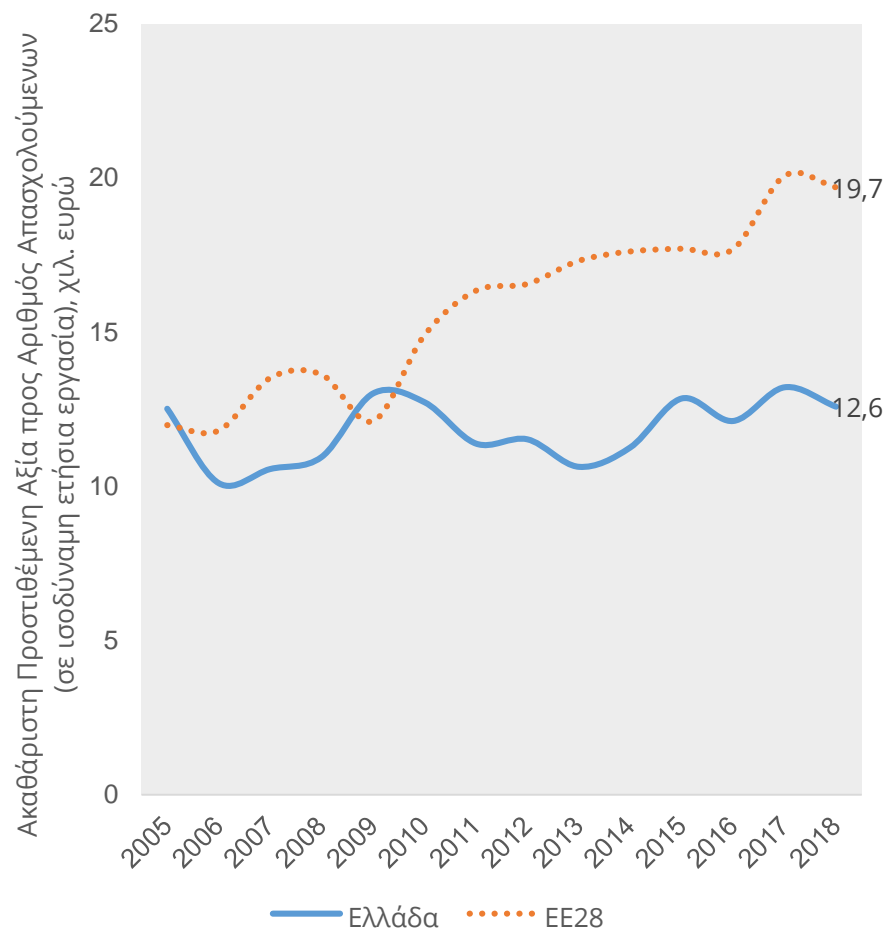

Οι επενδύσεις του αγροτικού τομέα ακολούθησαν τη γενικότερη πτωτική πορεία των συνολικών επενδύσεων

Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου

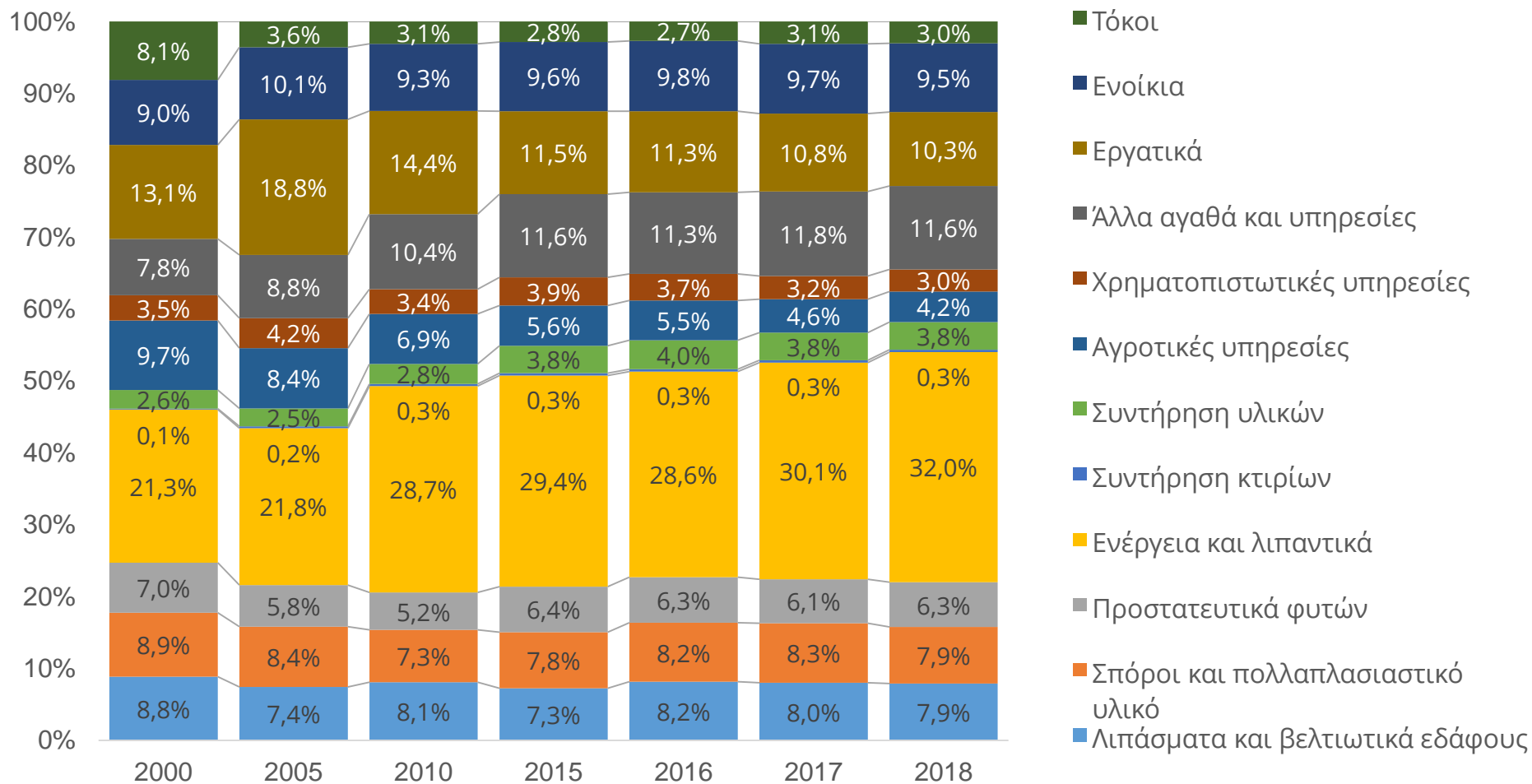
Παραγωγικότητα Εργασίας στον αγροτικό τομέα

Η παραγωγικότητα στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα υπολείπεται σημαντικά του μέσου όρου της ΕΕ28

Οι κυριότερες κατηγορίες εισροών είναι η Ενέργεια-Λιπαντικά και Άλλα αγαθά και υπηρεσίες

Κατανομή Δαπάνης για Ενδιάμεσες Αναλώσεις

Η συμμετοχή της δαπάνης αγροτικών εφοδίων στην αξία της φυτικής παραγωγής στην Ελλάδα είναι η δεύτερη χαμηλότερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα έχει διαρθρωτικές αδυναμίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν ώστε να ενισχύσει περαιτέρω τη συμβολή του στην εθνική οικονομία

Μικρές και κατακερματισμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις

Αναποτελεσματική οργάνωση

Χαμηλή τεχνολογία και τεχνογνωσία

Μεγάλη εξάρτηση από επιδοτήσεις

Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού για αποτελεσματική προώθηση και branding των ελληνικών προϊόντων αγροδιατροφής

Ένα νέο υπόδειγμα ανάπτυξης του τομέα Αγροδιατροφής είναι αναγκαίο

Αύξηση μεγέθους και εκσυγχρονισμός εκμεταλλεύσεων

- Εφαρμογή κινήτρων και δράσεων *ενοποίησης ανεξάρτητων* αγροτών (ομάδες παραγωγών, συνεταιρισμοί)
- Συνεταιρισμοί με περισσότερο επιχειρηματικό προσανατολισμό
- Ενίσχυση συνεργασίας στην εφοδιαστική αλυσίδα μεταξύ βιομηχανίας και αγροτών
- Κίνητρα για επενδύσεις σε σύγχρονο εξοπλισμό

Συνεργασία πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων, εταιριών/συνεταιρισμών και παραγωγών

- Απόκτηση γνώσεων, διάχυση ερευνητικών αποτελεσμάτων, εισαγωγή καινοτομιών στη διαδικασία παραγωγής (π.χ. Γεωργία Ακριβείας)

Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

- Προγράμματα κατάρτισης και συμβουλευτική υποστήριξη
- Κίνητρα προσέλκυσης περισσότερων νέων αγροτών, οι οποίοι ανταποκρίνονται καλύτερα στην προώθηση σύγχρονων μεθόδων παραγωγής και επιχειρηματικών στρατηγικών

Στρατηγικός σχεδιασμός

- Ανάπτυξη επωνυμίας και ταυτότητας προϊόντων (τυποποίηση, branding)
- Ενδυνάμωση σχέσεων κατά μήκος της εφοδιαστικής αλυσίδας και προσανατολισμός στις ανάγκες της αγοράς
- Υποδομές για την αποτελεσματική προώθηση των προϊόντων, όπως υπηρεσίες logistics και μεταφοράς για έγκαιρη παράδοση
- Μέτρα πολιτικής για την προσέλκυση επενδύσεων στον κλάδο τροφίμων

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

twitter.com/IOBE_FEIR